
ПРАВА НА ЧОВЕКА

ДЕЛОТО *МАСЗНИ СРЕЩУ РУМЪНИЯ*

(Жалба № 59892/2000)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

21 септември 2006 г.

Окончателно от 21.12.2006 г.

ПО ДЕЛОТО МАСЗНИ СРЕЩУ РУМЪНИЯ

Европейският съд по правата на човека – първо отделение, в състав от:

К. Л. Розакис – *председател*,
Л. Лукед,
Ф. Тюлкенс,
К. Бирсан,
Н. Важич,
А. Ковлер,
Е. Щайнер, *съдиш*,
и С. Нийлсен, *секретар на отделението*,

след обсъждане в закрито заседание на 31 август 2006 г., постанови следното решение, прието на същата дата.

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 59892/00) от 14 октомври 1999 г., подадена срещу Румъния от г-н Марсел Масзни („жалбоподателят“), румънски гражданин, в съответствие с разпоредбата на чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателят е представляван от г-жа Дорин Андроник, практикуваща в Сучава. Румънското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент г-жа Р. Ризою, а после от г-жа Б. Рамаскану от Министерството на външните работи.

3. Основните оплаквания на жалбоподателя са свързани с това, че процесът срещу него, проведен от военни съдилища, не е съобразен с изискванията на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по причина, че те не отговарят на гаранциите за независимост и безпристрастност. Той поддържа също така, че отнемането на разрешителното му за шофиране от полицията представлява второ наказание, наложено по същите факти, за които е бил осъден с влязла в сила присъда от военните съдилища за нарушение на Закона за движение по пътищата.

4. Жалбата е била разпределена на второ отделение на Съда (чл. 52, т. 1 от правилата). Съобразявайки последното правило, отделението, натоварено да разгледа делото (чл. 27, т. 1 от Конвенцията), е било съставено в съответствие с разпоредбата на чл. 26, т. 1 от правилника.

5. С решение от 28 септември 2004 г. отделението на Съда приема жалбата за частично допустима.

6. Жалбоподателят и правителството са представили писмени становища по съществуващото на делото (чл. 59, т. 1 от правилника).

7. На 1 ноември 2004 г. Съдът промени състава на отделенията (чл. 25, т. 1 от правилника). Жалбата е била разпределена за по-нататъшно разглеждане на преобразуваното първо отделение (чл. 52, т. 1).

ПО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

8. Жалбоподателят е роден през 1969 г. и живее в град Сучава.

А. Временното отнемане на разрешителното за шофиране на жалбоподателя и наказателната процедура срещу него

9. На 29 май 1997 г. местната полиция на гр. Сучава отнела за два месеца разрешителното за шофиране на жалбоподателя, който бил търговски представител в търговско дружество, с мотива, че на 10 май 1997 г., управлявайки автомобила си, не е спрял на кръстовище с железопътна линия и така е извършил нарушение на правилата за движение.

10. На 9 юни 1997 г., докато управлявал автомобила си, жалбоподателят бил спрял от полицейски служители за контрол на документите. Той им представил временно разрешително за шофиране, издадено на 6 юни 1997 г. от полицията на Ботошани, което му давало право да шофира до 21 юни 1997 г. Проверката на временното разрешително показала, че документът е неистински и че е бил съставен от полицейския служител Б. Д.

11. С постановление на военната прокуратура полицейският служител бил обвинен в съставяне на неистински официален документ, а жалбоподателят бил обвинен в подбудителство към фалшификация, използване на неистинско разрешително за шофиране в период, в който свидетелството му за правоуправление на моторно превозно средство (СУМПС) е било отнето – престъпление по чл. 36 от Декрет № 328/1966.

12. Като лице от състава на въоръжените сили, полицейският служител бил изправен пред военен съд. Компетентността на този съд се е разпростряла и по отношение на жалбоподателя по силата на чл. 35 от Наказателнопроцесуалния кодекс поради връзката между престъпленията, в които били обвинени той и полицейският служител Б. Д.

13. С присъда от 31 август 1998 г. военният съд приел за установени фактите, твърдени от военната прокуратура в обвинителния акт, и осъдил жалбоподателя на година и четири месеца условно за престъплението по чл. 36 от Декрет № 328/1966.

14. Жалбоподателят обжалвал присъдата пред териториалния военен съд в Букурещ с искане за оправдаване по обвинението. Той се позовал на обстоятелството, че не е знаел, че разрешителното е било фалшиво, и затова не е извършил престъпление, като го е използвал. Той признал, че е искал от Б. Д. такова разрешително, но подчертавал, че не го е подбуждал да извърши фалшификация.

15. С решение от 4 февруари 1999 г. съдът оставил без уважение жалбата на жалбоподателя с аргумента, че от съвкупността на събраните по делото доказателства произтича изводът, че точно жалбоподателят е настоявал пред полицейския служител Б. Д. да създаде неистинския документ.

16. С решение на Военноапелативния съд на 15 април 1999 г. била оставена без уважение жалбата на жалбоподателя и решението на териториалния военен съд било потвърдено.

17. След изтичането на двумесечния срок на лишаване от право да се управлява моторно превозно средство полицията върнала свидетелството за правоуправление на жалбоподателя.

Б. Анулиране на разрешителното за шофиране на жалбоподателя

18. Жалбоподателят използвал разрешителното си за шофиране до 7 септември 1999 г., когато по предложение на началника на пътната полиция комендантът на полицейския департамент го анулирал на основание чл. 42, т. 2 от Декрет № 328/1966 с мотива, че той е бил осъден окончателно с решението от 15 април 1999 г. на Военноапелативния съд за престъпление, свързано с пътното движение.

19. Жалбоподателят оспорил анулирането на разрешителното си за шофиране по съдебен ред пред административния съд. Той навел доводи, че с решението си Военноапелативният съд не е наложил наказание анулиране (отнемане завинаги на разрешителното) и че решението за анулиране, взето от полицията след съдебното

решение, е незаконно и засяга правото му на свобода на придвижване и правото му на труд, доколкото работата му налага чести пътувания с автомобил.

20. С решение от 31 май 2000 г. Апелативният съд в Алба Юлия приел, че мярката е била законосъобразна, още повече че по силата на чл. 41, т. 1 от Декрет № 328/1966 е било допустимо комендант в полицейски департамент да анулира разрешителното за шофиране на лице, осъдено за престъпление, свързано с нарушаване на правилата за движение, по чл. 42, т. 2 от цитирания по-горе декрет.

21. Жалбоподателят подал жалба срещу това решение пред Върховния съд, като направил възражение за противоконституционност на чл. 42, т. 2 от Декрет № 328/1966. Възражението било препратено към Конституционния съд. Доводите на жалбоподателя били, че чл. 42, т. 2 от Декрет № 328/1966 съдържа принципна опасност за свободата на придвижване и позволява ограничаване на правата и свободите от административен орган. С решение от 14 юни 2001 г. Конституционният съд потвърдил конституционността на въпросната разпоредба, отхвърлил възражението, приемайки, че условията за упражняване на свободата на придвижване са предвидени в закона и че те дават възможност на полицията да анулира свидетелства за правоуправление на моторни превозни средства. Конституционният съд приел също, че свободата на придвижване не съдържа изискване за изключителна компетентност на съда за отнемане на свидетелство за правоуправление, а допуска също възлагане на такива правомощия и на полицията.

22. С решение от 12 декември 2001 г. Върховният съд отхвърлил жалбата на жалбоподателя, като приел, че като следствие на осъдителна присъда за престъпление, свързано с движението по пътищата, полицията била длъжна да анулира свидетелството за правоуправление на въпросното лице. Върховният съд обръща внимание и че анулирането на разрешителното става автоматично и следователно не може да бъде контролирано от юрисдикциите.

23. На 30 април жалбоподателят преминал успешно изпит за получаване на ново разрешително за шофиране, което му било предоставено на 9 май 2002 г.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО И МЕЖДУНАРОДНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРАКТИКА

A. Вътрешно законодателство

24. Относимите разпоредби на вътрешното законодателство, в сила към разглеждания период, гласят:

1. Конституцията

Член 123

Съдиите са независими и се подчиняват само на закона.

Член 124

Съдиите, назначени от президента на Румъния, са несменяеми в съответствие със закона. Тяхното повишаване, преместване и наказване е от изключителната компетентност на Висшия съдебен съвет, който действа в съответствие със закона.

2. Закон № 54 от 9 юли 1993 г. за организацията на военните съдилища и военните прокуратури

Член 23

Военните съдии и военните прокурори са магистрати и принадлежат към магистратурата.

Член 24

За военен съдия може да бъде назначено лице, което, освен че отговаря на условията, регламентирани в закон № 92/1992 г. за организация на магистратурата, е и действащ офицер от армията.

Член 25

Военните съдии и прокурори се назначават по предложение на Висшия съдебен съвет с декрет на президента на републиката.

Член 27

Военните съдии, назначени при условията на този закон, са несменяеми. Военните прокурори и съдии разполагат със стабилност в службата (...).

Член 28

Разпоредбите на закон № 92/1992 г. за организацията на магистратурата, регламентиращи правата и задълженията на магистратите, се прилагат и за военните магистрати.

Член 29

Военните магистрати са длъжни да носят униформа по време на заседанията.

Член 30

Военните магистрати са военнослужещи с всички права и задължения, които произтичат от това. Тяхното възнаграждение и всички други права (...) са осигурени от Министерството на националната отбрана, в съответствие с разпоредбите на закон

№ 50/1966, уреждащ заплатата и другите права на магистратите, и регламентацията, уреждаща заплатата и другите права на военнослужещите.

Произвеждането в чин на военните магистрати, както и израстването им във военната йерархия са регламентирани от правилата, приложими за постоянните военни от армията.

Член 31

Нарушаването на Правилника за военната дисциплина ангажира отговорността на военните магистрати съгласно разпоредбите на този правилник.

Дисциплинарните нарушения във връзка със съдийските правомощия ангажират отговорността на военните магистрати съгласно разпоредбите на Закон № 92/1992.

3. Наказателнопроцесуален кодекс

Член 26

Военният съд е компетентен да разглежда (...) престъпления, извършени от военнослужещи (...).

25. Приложното поле на посочената разпоредба беше ограничено с влизането в сила на закон № 281/2003 г., засягащ статута на полицаите, тъй като предвижда, че те вече са цивилни. От този момент нататък правомощието да разглежда престъпленията, извършени от полицаи, премина към цивилните съдилища.

Член 33

Престъпленията са свързани било защото са извършени с отделни действия, по едно и също време и на едно и също място от няколко свързани лица, било защото са извършени от различни лица, дори по различно време и на различни места, но като следствие на предварително взето от тях решение (...).

Член 35

Компетентността на военния съд се разпростира спрямо цивилни, когато престъпленията, които са извършили те, са неразривно свързани с престъпления, извършени от военнослужещи, или когато съставляват свързани престъпления.

4. Декрет № 328/1966 за движението по пътищата

Член 22, т. 4

Лице, което е осъдено с влязла в сила присъда за престъпление във връзка с движението по пътищата (...), няма право да се явява на изпит за шофьорска правоспособност.

Член 36

Управляването на превозно средство (...) по време на отнето свидетелство за управление се наказва с лишаване от свобода от шест месеца до три години или с глоба.

Член 44, т. 2

Свидетелството за правоуправление на моторно превозно средство може да бъде анулирано, в случай че притежателят му е бил осъден с влязла в сила присъда за някое от престъпленията, посочени в чл. 22, т. 4.

Член 43

Свидетелството за правоуправление на моторно превозно средство се анулира (...) с решение на коменданта на полицията на департамента (...).

26. Разпоредбите на Декрет № 328/1966 са били отменени и заменени от извънредна наредба на правителството № 195/2002. От този момент нататък полицията вече не разполага с правото да решава по целесъобразност да анулира разрешителни за шофиране, този прерогатив спада към правомощията на наказателния съдия.

В. Компетентност на военните съдилища по отношение на цивилни граждани: положението в Европа и в други международни институции

1. Положението в Европа

27. Макар да съществува известно различие в законодателствата на европейските държави относно компетентността на военните юрисдикции да съдят цивилни лица, в голямото мнозинство на юридическите системи тази компетентност не съществува или е ограничена, от една страна, в мирно време, от друга страна – до цивилните, обвързани с договор или с друга връзка на субординация с военните сили, или пък до някои точно определени ситуации, като например случаите на престъпление или на съучастие в престъпление срещу въоръжените сили или на кражба на собственост на армията.

2. Системата от правила на ООН

28. В своите общи коментари от 1984 г. върху чл. 14 от Международния пакт за граждански и политически права на Организацията на обединените нации (ООН) Комитетът по правата на човека на ООН обръща внимание на държавите-членки върху следното: „Комитетът отбелязва, че в множество страни съществуват военни съдилища, в които по изключение се съдят цивилни лица, което представлява риск за възникването на сериозни проблеми по отношение на равното третиране, безпристрастността и независимостта на съда. Много често такива съдилища са създавани, за да дадат възможност да се прилагат извънредни процедури, които не са съобразени с обичайните правила на правосъдието. Ако е вярно, че пактът не забранява създаване-

то на такъв тип съдилища, условията, които той прогласява, ясно показват, че съденето на граждански граждани от тези съдилища трябва да бъде рядко изключение и да се извършва при условия на истинско зачитане на всички гаранции на чл. 14. Комитетът отбелязва сериозната липса на информация по тези въпроси в докладите на някои държави-членки, чиито юридически институции включват такъв тип съдилища за съдене на граждански граждани. В някои страни тези военни и извънредни съдилища не предлагат сериозни гаранции за добро правораздаване, съобразени с изискванията на чл. 14, които са от съществено значение за ефективната защита на правата на човека“.

29. Докладите на отделните държави, които бяха приети впоследствие, позволиха на Комитета да изясни позицията си. Той вече не се колебае да критикува държавите, чието законодателство все още позволява на военните съдилища да съдят граждански граждани. Комитетът насърчава тези страни да реформират законодателството си, като приветства държавите, които са направили такава реформа. В крайна сметка Комитетът заключи, че „...военните съдилища не следва по принцип да разглеждат дела, които не се отнасят до престъпления, извършени от служещи във въоръжените сили при осъществяване на функциите им“. В доклада си от 1999 г. по отношение на Полша Комитетът е още по категоричен, като заявява „...загриженост поради информацията за разширяване на правомощията на военните съдилища да разглеждат дела срещу граждански лица; въпреки скоро внесените ограничения в тази процедура, Комитетът не може да отбележи, че тази практика е оправдана поради удобството, което съществува военният съд да съди всяко лице, участвало по какъвто и да е начин в престъпление, чийто основен извършител е военнотружещ“ (Заключителни наблюдения на Комитета по правата на човека: Полша, док. ССРР/С/79/110, 29 юли 1999 г. § 21).

30. Подобни критики са били отправени и срещу Руската федерация и Словакия, като се ограничаваме с посочване само на държави-членки на Съвета на Европа, с посочване, че в никакъв случай граждански граждани не трябва да бъдат съдени от военни (вж. също така Заключителни наблюдения на Комитета по правата на човека: Словакия, док. ССРР/С/79/79, 4 август 1997 г., § 21).

31. Накрая може да се цитира и докладът от 13 януари 2006 г. на специалния докладчик на подкомисията за защита на правата на човека по темата „Въпроси на правораздаването от военните съдилища“.

Принцип № 1 от документа гласи:

„Военните юрисдикции, доколкото съществуват, не могат да бъдат създавани, освен по силата конституцията или на закона, при спазване на принципа на разделение на властите. Те трябва да бъдат неразделна част от съдебната система.“

Докладчикът е уточнил, че при всички случаи:

„...конституционосъобразността“ на военните съдилища, която съществува в много държави, не трябва да ги поставя извън общото право, над закона, а точно

обратното – да ги включи в принципите на правовата държава, като се започне от тези за разделение на властите и върховенството на закона“.

Принцип № 2 от документа подчертава необходимостта от спазването на нормите на международното право в следните случаи:

„Военните съдилища трябва да прилагат нормите и процедурите, познати в международното право, включително и тези на международното правозащитно право, при всички случаи като гаранции за справедлив процес“.

Принцип № 5, регламентиращ функционална компетентност на военните юрисдикции, включва и следното:

„Военните съдилища по принцип не бива да имат компетентност да съдят цивилни граждани. Държавата е отговорна за това всеки цивилен гражданин да бъде съден от граждански съд, независимо от характера на престъплението, в което е обвинен“.

3. Интерамериканската система за защита на правата на човека

32. Интерамериканският съд по правата на човека е създал постоянна съдебна практика, според която военните съдилища нямат право да съдят цивилни граждани в следните случаи:

„В една демократична държава, управлявана от върховенството на закона, юрисдикцията на военните наказателни съдилища трябва да бъде рестриктивна и с изключителен характер и да е насочена към закрилата на специални правни интереси, свързани с функциите, възложени от закона на армията. Съответно гражданите трябва да се изключат и да бъдат извън юрисдикцията на военните съдилища, като тяхната юрисдикция трябва да бъде ограничена до военните, които са извършили престъпления или нарушения от естество да засегнат военната система, защитена от закона“ (CIADH, *Durand et Ugarte срещу Перу*, 16 август 2000 г., § 117).

33. Тези констатации, основани на чл. 8 от Американската конвенция за правата на човека, са преповторени и в решения по други дела на съда, а и Интерамериканската комисия вече е одобрила такъв подход (вж. Международна комисия на юристите, *Военна юрисдикция и международно право*, 2004 г., с. 118)

ПО ПРАВОТО

1. Твърдение за нарушение на член 6, ал. 1 от Конвенцията

34. Жалбоподателят твърди, че процесът срещу него пред Военния съд в Яш, Териториалния военен съд в Букурещ и Военноапелативния съд не отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията в частта:

„Всяко лице при решаването на (...) основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо (...) гледане на неговото дело (...) от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.“

А. Становището на страните

35. Според жалбоподателя военните съдилища не може да се разглеждат като „независим и безпристрастен съд“ по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, тъй като военните съдии са подчинени на Министерството на отбраната. Той сочи, че по силата на членове 23, 29 и 30 от Закон № 54 от 9 юли 1993 г. те са действащи офицери и служители на армията и са задължени да се подчиняват на военната дисциплина.

36. Правителството поддържа, че съдиите във военните съдилища отговарят на критериите за независимост и безпристрастност, изисквани от чл. 6, ал. 1 от Конвенцията. Навежда и довода, че начинът за тяхното назначаване, мандатът и стабилността в службата и техните права и задължения са идентични с тези на техните цивилни колеги и предоставят достатъчно гаранции за независимост и безпристрастност.

37. Що се отнася до компетентността на военните съдилища да съдят цивилни граждани, правителството подчертава, че това води до по-добро решаване на наказателните дела, защото дава възможност за анализ на всички елементи на престъплението, като по този начин се избягват противоречиви решения.

38. Нещо повече, правителството счита, че жалбоподателят не може да твърди предполагаема липса на независимост и безпристрастност на военните съдилища, тъй като той никога не е твърдял пред съдилищата евентуални процесуални нарушения, които биха могли да поставят под съмнение тяхната независимост и безпристрастност.

Б. Преценката на съда

1. Общи принципи

39. Съдът подчертава в началото, че за да се установи дали един съд може да се счита за „независим“ по смисъла на член 6, ал. 1, трябва да бъдат взети под внимание начинът на назначаване и срокът на мандата на членовете му, съществуването на гаранции срещу външен натиск, както и обстоятелството дали в обществото има, или не видимост за независимостта (вж., наред с много други, *Zolotas срещу Гърция*, No. 38240/02, § 24, 2 юни 2005 г.).

40. Що се отнася до въпроса за безпристрастността на съда, в разглеждания случай следва да се приложи обективен критерий, който да гарантира, че има достатъчно гаранции, за да бъде изключено всяко основателно съмнение (вж., наред с много други, *Vulut срещу Австрия*, решение от 22 февруари 1996 г., 1996-II, с. 356, § 31, и *Thottant срещу Швейцария* от 10 юни 1996 г., 1996-III, с. 815, § 30).

41. Съдът отбелязва, че следва да се прави разграничение между гражданско и административно производство, от една страна, и наказателно производство, от дру-

га страна. Обстоятелствата в случая засягат наказателното производство, затова Съдът ще ограничи проверката си до тази специфична област.

42. Съдът припомня, че Конвенцията не забранява на военните съдилища да се произнасят по наказателни обвинения срещу членове на състава на армията, при условие че се спазват гаранциите за независимост и безпристрастност, предвидени в член 6, т. 1 (*Morris срещу Обединеното кралство*, № 38784/97, § 59, ECHR 2002-I, *Cooper срещу Обединеното кралство* [GC], №. 48843/99, § 106, ECHR 2003-XII и *Önen срещу Турция*, № 32860/96, 10 февруари 2004 г.).

43. Въпреки това по различен начин следва да се подхожда, когато националното законодателство дава право на този вид съдилища да разглеждат наказателни обвинения срещу цивилни граждани.

44. Съдът отбелязва, че не може да се твърди, че Конвенцията абсолютно изключва юрисдикцията на военните съдилища по отношение на цивилни граждани. Въпреки това наличието на такива правомощия следва да бъде обект на специална проверка.

45. Съдът също така отдава значение в многобройни прецеденти на обстоятелството, че цивилен гражданин е трябвало да се яви пред съд, съставен, макар и само частично, от военни (вж. най-скорошните решения – *Ergin срещу Турция* (№ 6), № 47533/99, § 43, 4 май 2006; *Öcalan срещу Турция* [GC], № 46221/99, § 116, ECHR 2005, и *Şahiner срещу Турция*, № 29279/95, § 45, ECHR 2001-IX). Съдът отбелязва, че такава ситуация сериозно поставя под въпрос доверието, което съдилищата трябва да вдъхват в едно демократично общество (вж. с необходимите промени *Каневи и др. срещу Турция*, № 40395/98, § 33, 10 ноември 2004 г.).

46. Тази загриженост, която важи с още по-голяма сила, когато става въпрос за съд, съставен изключително от военни магистрати, води Съда до заключението, че фактът, че такива съдилища решават по същество наказателни обвинения срещу цивилни граждани, не съответства на гаранциите на чл. 6 от Конвенцията, освен при изключителни обстоятелства.

47. Този подход на Съда намира опора в развитието, отбелязано през последното десетилетие на международно равнище (точки 27–33 по-горе). То се състои в съществуването на ясна тенденция да се изключи юрисдикцията на военните съдилища по отношение на наказателни обвинения срещу цивилни лица.

48. Във връзка с това е уместно да се припомни докладът от 13 януари 2006 г. относно проблемите на правораздаването чрез военни трибунали. Този текст прокламира в принцип № 5, че „...военните съдилища по принцип не трябва да имат компетентност да съдят цивилни граждани. Държавата е отговорна за това всеки цивилен гражданин да бъде съден от цивилен съд, независимо от характера на престъплението, в което е обвинен“ (вж. § 31 по-горе).

49 Подобна позиция е била приета от Интермериканския съд по правата на човека (вж. например *Durand et Ugarte срещу Перу* от 16 август 2000 г., § 117, т. 32 по-горе), който подчертава, че военните съдилища са създадени чрез различни закони, за да се поддържа ред и дисциплина във въоръжените сили. Юрисдикцията им трябва да бъде ограничена до военните лица, които са извършили престъпления или нарушения при изпълнението на службата си.

50. Съдът припомня особената позиция на армията в конституционната уредба на демократичните държави, което налага тя да бъде ограничена до областта на националната сигурност. За разлика от армията, съдебната власт регулира обществените отношения по принцип. Съдът също така взема предвид наличието на специални правила, уреждащи вътрешната организация и отчетната структура на въоръжените сили.

51. Властта на военното наказателно правосъдие не следва да се простира върху гражданите, освен ако са налице наложителни причини за това, и то на основата на ясна и предвидима законова база. Наличието на такива предпоставки трябва да бъде доказано във всеки един случай *in concreto*. Възлагането на военните съдилища на правомощието да разглеждат определени категории престъпления *in abstracto* от националното законодателство не е достатъчно.

52. Ако се съгласим с едно такова възлагане *in abstracto*, това би могло да постави гражданите заинтересовани граждани в позиция, различна от тази на гражданите, съдени от обикновена юрисдикция, и да доведе до възникване на проблем – неравенство пред правосъдието, което не следва да се допуска, особено в наказателната материя (вж. по-горе *Ergin*).

2. Приложение на общите принципи към случая

53. В случая Съдът отбелязва, че по ирония на съдбата законодателните разпоредби за правомощията на военните съдилища са изправили жалбоподателя пред военен съд за престъпление по общото право, макар той да няма никакви отношения с армията.

54. Предвид обстоятелството, че оплакването на жалбоподателя се фокусира върху твърденията за липса на независимост на военните съдии и че се навежда и довод за принадлежност на военните съдии към йерархията на армията, за да се оспори безпристрастността на военните съдилища, Съдът ще разгледа двата въпроса заедно (вж. съответно *Incal срещу Турция* от 9 юни 1998 г., Доклади за присъди и решения 1998-IV, с. 1571, § 65, и *Çiraklar срещу Турция*, решение от 28 октомври 1998 г., Доклади за присъди и решения 1998-VII, с. 3072, § 38).

55. Във връзка с това Съдът отбелязва, че статутът на военните съдии осигурява определени гаранции за независимост и безпристрастност. Така например военните съдии имат същата професионална подготовка и разполагат със същите конституционни гаранции като гражданите си колеги съдии, защото се назначават от президента

на републиката по предложение на Висшия съдебен съвет, несменяеми са и се ползват със стабилитет.

56. Затова пък други характеристики на статута на военните съдии могат да хвърлят съмнение върху независимостта и безпристрастността им. Член 29 и чл. 30 от Закон № 54/1993 регламентират, че военните съдии са кадрови офицери, че възнагражденията им се изплащат от Министерството на отбраната, че са обвързани от военната дисциплина и че повишаването им се регламентира от вътрешни правила на армията.

57. Що се отнася до причините, посочени от правителството, за да оправдае юрисдикцията на военните съдилища по отношение на жалбоподателя, Съдът не може да приеме аргумента, според който тя била необходима, за да бъдат подложени фактите на съвместен анализ и да се избегнат противоречиви съдебни решения с оглед на това, че престъпленията, за които е бил осъден жалбоподателят, са били свързани с тези, за които е бил обвинен полицейският служител.

58. По отношение на последния аргумент на правителството, който по-скоро представлява възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, Съдът приема, че обвиняемият не би могъл да бъде упрекван, че не е повдигнал пред военните съдилища въпроса за това, че съдилищата на се били независими и безпристрастни. Едно такова евентуално оплакване не би променило с нищо процедурата, защото правомощията на военните съдилища по отношение на всички свързани престъпления, извършени от цивилно лице и военнослужещ, произтичат директно от чл. 35 от Наказателнопроцесуалния кодекс.

59. На базата на изложените съображения и по-конкретно на международната ситуация, описана по-горе (параграфи 27–33), Съдът намира, че съмненията на жалбоподателя в независимостта и безпристрастността на военните съдилища следва да се считат за обективно обосновани (вж. *mutatis mutandis* и *Incal*, цитирано по-горе, с. 1573, § 72 *in fine*).

60. Следователно е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

II. Твърдение за нарушение на чл. 4 от Протокол 7 към Конвенцията

61. Жалбоподателят твърди, че отнемането на свидетелството му за правоуправление на моторно превозно средство от полицията представлява второ наказание, наложено по същите факти, за които е бил осъден с наказателна присъда от военните съдилища за нарушение на Закона за движението по пътищата. Позовава се на разпоредбата на чл. 4 от протокол 7, който гласи: „Никой не може да бъде съден или наказан от съда на една и съща държава за престъпление, за което вече е бил оправдан

или окончателно осъден съгласно закона и наказателното производство на тази държава“.

А. Становището на страните

62. Жалбоподателят поддържа, че военните съдилища са го признали за виновен за управление на автомобил при отнето свидетелство за правоуправление на моторно превозно средство, но не са наложили наказание във връзка с този документ. Поради това той счита, че като е анулирала свидетелството му за правоуправление, полицията му е наложила второ наказание за същото престъпление.

63. Според правителството в този случай не е имало повторение на наказателното производство след влизане в сила на присъдата в сила, защото анулирането на разрешителното за шофиране е само последица от осъждането от военните съдилища. Поради това правителството счита, че налагането на две наказания, макар и от два различни органа, не може да доведе до нарушение на принципа *non bis in idem* (*mutatis mutandis* R. T. срещу Швейцария (дѐс.), № 31982/96, № 31982/96, 30 май 2000 г.).

Б. Преценката на съда

64. Съдът отбелязва, че жалбоподателят първо е бил признат за виновен с решение на Военноапелативния съд от 15 април 1999 г. за управляване на автомобил при отнето свидетелство за правоуправление и му е било наложено наказание една година и четири месеца лишаване от свобода условно. Впоследствие на основание тази влязла в сила присъда свидетелството му за управление на моторно превозно средство е било анулирано с решение на коменданта на полицията в Сучава от 7 септември 1999 г.

65. Съдът намира, че преди всичко трябва да се отговори на въпроса за приложимостта на чл. 4 от Протокол 7.

66. Във връзка с това Съдът отбелязва, че макар вътрешното право да квалифицира анулирането на свидетелство за управление като административна мярка, в случая тя следва да се приеме като наказателна санкция поради тежестта ѝ и поради наказателния и възпиращия ѝ ефект (вж. *mutatis mutandis* *Malige срещу Франция*, № 27812/95, р. 2936, § 39, CEDH 1998-VII, и *Nilsson срещу Швеция* (дѐс.), № 73661/01, 13 декември 2005 г.).

67. По-нататък Съдът припомня, че член 4 от Протокол № 7 има за цел да забрани повтарянето на приключили наказателни производства, за да се избегне възможността едно лице да бъде съдено или наказано два пъти за едно и също поведение от съдилищата на една и съща държава-членка. Поради това тази разпоредба не се прилага преди образуването на повторно производство за същото нещо (*Gradinger срещу Австрия*, решение от 23 октомври 1995 г., серия А, № 328 – С, с. 65, § 53, § 55).

68. В конкретния случай обаче е ясно, че анулирането на свидетелството за правоуправление е била пряка и предвидима последица от наказателната присъда срещу жалбоподателя. Действително Съдът отбелязва, че въпреки че спорното решение за отмяната е взето от административен орган, той е действал на основание влязлата в сила присъда на наказателния съд и без да се образува ново производство.

69. Съдът отбелязва, че е вярно, че изглежда, че съществува противоречие между решението от 12 декември 2001 г. на Върховния съд и разпоредбите на член 42, § 2 от ПМС № 328/1966 по въпроса дали наказателната присъда води до автоматична отмяна на свидетелството за управление. Тясната връзка между двете санкции обаче води Съда до заключението, че анулирането на свидетелството представлява неразделна съставна част от едно цяло наказание по осъдителната присъда (вж. съответно *R. T.*, цитирано по-горе, и *Nilsson*, цитирано по-горе). Волята на законодателя да раздели анулирането на свидетелството за правоуправление от основното наказание, наложено от наказателен съдия, и да го даде като правомощие на местната полиция не променя характера му (вж. *Malige* по-горе, с. 2936, § 39).

70. Следователно не е налице нарушение на чл. 4 от Протокол 7.

III. Приложение на чл. 41 от Конвенцията

71. Съгласно разпоредбата на чл. 41 от Конвенцията: „Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска на само частично обезщетение за последиците от това нарушение, Съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевшата страна.“

A. Вредите

72. Жалбоподателят претендира обезщетение за причинените му имуществени вреди от неполучено трудово възнаграждение в размер на 120 000 флорина (NLG), с равностойност 54 453 евро. Той твърди, че холандско търговско дружество му е предложило да заеме поста директор, което той не е могъл да направи, защото холандското посолство в Румъния е отказало да му издаде виза заради осъдителната присъда срещу него.

73. Жалбоподателят поддържа и че е претърпял неимуществени вреди поради това, че е бил осъден, и че това е провокирало изпадането му в тежка депресия. Той претендира обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50 000 евро.

74. Правителството прави възражение, че се претендират обезщетения, които нямат връзка с твърдените нарушения на чл. 6, ал. 1 и чл. 4 от Протокол 7 от Конвенцията.

75 Съдът отбелязва, че основание за присъждане на справедливо обезщетение в конкретния случай е нарушеното право на жалбоподателя да бъде съден от независим и безпристрастен съд по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

76. Що се отнася до претендираните суми за загуба на работни заплати, Съдът не намира причинно-следствена връзка между нарушението на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията и загубите. Съдът не може да предполага какво би било развитието на професионалния живот на жалбоподателя, ако той беше получил виза за пребиваване в Холандия.

77. По отношение на претърпените неимуществени вреди Съдът приема, че предвид фактите по случая жалбоподателят е изпитал страдание, и намира за справедливо и съответно на чл. 41 да присъди на жалбоподателя обезщетение в размер на 1000 евро.

Б. Разноски

78. Жалбоподателят претендира да му бъде заплатена сумата от 1000 евро за разноски, направени пред вътрешните съдилища, и 5000 евро адвокатско възнаграждение на адвоката му, включително за представителство пред Съда. Той представя доказателства за разноски в размер на 1 800 000 румънски леи за вътрешните процедури и разноски в размер на 370 000 румънски леи за превод.

79. Правителството прави възражение за прекомерност на претендираното от жалбоподателя обезщетение.

80. Съдът напомня, че съгласно чл. 41 от Конвенцията разноските на жалбоподателя може да бъдат признати само в случаите, когато е доказана тяхната истинност, необходимостта им, като и разумният им размер (вж. между другото *Николова срещу България* [GC], № 31195/96, § 79, ECHR 1999-II).

81. В този случай Съдът, предвид представените доказателства, намира за действително направени разходите за вътрешното производство в размер на 1 800 000 румънски леи.

82. Съдът намира, че представените доказателства за разноски за превод не съдържат информация за предмета на превода. Жалбоподателят не е представил доказателства или бележки за заплатено адвокатско възнаграждение. Въпреки това Съдът приема, че той е направил разноски за работата на адвоката си както за процедурите пред вътрешните инстанции, така и за представителство пред Съда.

83. Като взе предвид доказателствата, с които разполага, и горните критерии, Съдът счита за разумно да присъди на жалбоподателя 1000 евро за всички направени разноски.

В. Лихви за забава

84. Съдът намира за подходящо лихвата за забава да бъде определена на базата на пределната лихва при отпускане на заем от Централната европейска банка, завишена с три пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ:

1. *Реши*, че е бил нарушен чл. 6, ал. 1 от Конвенцията;
2. *Реши*, че не е бил нарушен чл. 4 от Протокол 7 на Конвенцията;
3. Реши:

а) че ответната държава следва да заплати на жалбоподателя в тримесечен срок от датата, на която решението стане окончателно, в съответствие с чл. 44, т. 2 от Конвенцията, 1000 евро за причинените неимуществени вреди и 1000 евро за направените от жалбоподателя разноски, както и всеки евентуално дължим данък върху посочената сума;

б) че тези суми се конвертират в румънски леи при приложимия в деня на плащането обменен курс;

в) че от изтичането на горепосочения тримесечен срок до плащането върху горните суми се дължи проста лихва в размер на пределната лихва при отпускане на заем от Централната европейска банка, завишена с три пункта;

4. *Отхвърли* претенцията за заплащане на обезщетение до пълния претендиран размер на обезщетенията.

Изготвено на френски език и обявено в писмен вид на 21 септември 2006 г. съгласно чл. 77, т. 2 и 3 от Правилника на съда.

Сьорен Ниелсен
Секретар

Христос Розакис
Председател